

Zažít něco

Je možno něco „zažít“, aniž bychom si toho všimli? Nebo aniž bychom si to uvědomili? Kam však máme zařadit to, co jsme – nevědomky – „zažili“, aniž bychom to prožili, aniž bychom si toho vůbec všimli? – Tady hodně záleží na tom, co rozumíme pod oním slovem „všimli“; odhlédneme-li od situace člověka a přihlédneme-li aspoň k nejrůznějším úrovním organismů (živých bytostí), jde vlastně o schopnost nějak zareagovat. A tady je pak nezbytno přísně rozlišit příslušný „subjekt“ onoho zareagování; něco jiného je, když zareaguje organismus jako celek, a něco jiného, když zareagují některé jeho „složky“, které mají svou relativní (a tedy omezenou) samostatnost, tedy nejen orgány, ale např. až některé makromolekuly, molekuly nebo atomy, atd.; jde také o vztahy či souvislosti oněch různých typů a úrovní zareagování – na jednotlivá kvanta tvrdého záření mohou zareagovat jen některé molekuly, eventuálně celé buňky, ale celý organismus ex post zareaguje na „ozáření“ jen při určitém kvantu, množství takových zasažených molekul nebo buněk). Jiným příkladem je třeba působení jedu; o tom původně (třeba ve chvíli požití) nemusíme vůbec vědět, špatně se nám udělá až po nějaké době, ale to pak zažíváme třeba jaké dávení – že jde o otravu, určí později možná lékař. V tomto případě reaguje organismus, eventuálně jednotlivé orgány (některé dříve, jiné později, a ještě jiné přímo vůbec ne, až druhotně). Jak je vidět, lze něco „zažít“, ale vůbec o tom nevědět, přesněji: vůbec si to – přinejmenším zprvu – neuvědomovat. To pak nemůžeme mluvit o prožívání“, neboť to je nemožné bez vědomí, bez uvědomění – prožívání je vědomé prožívání. A ovšem stále musíme dělat rozdíl mezi tím, co prožíváme ve vědomí, a zároveň to správně interpretujeme, a mezi tím, když sice něco prožíváme, ale uvědomujeme si to jako něco jiného, tj. vykládáme si to jinak, třeba nesprávně (a může to být také naopak: původně si uvědomujeme nesprávně, co prožíváme, ale pak to interpretujeme po opravě původního „dojmu“ lépe, přesněji nebo vůbec jinak. (Mimořádně zajímavé by bylo zkoumat „prožívání“ něčeho ve snu, tedy ve spánku.)

(Písek, 140809-3.)